

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Plačiai sklinda pogrindžio "Kronika"

Vokiečių žurnalistai plačiai ir tiksliai informuoja apie dabartinę būklę pavergtoje Lietuvoje

KL. RAZMINAS

V. Vokietijos katalikų dienraštis "Deutsche Tagespost" gegužės 16 laidoje paskelbė ilgą straipsnį, paruoštą žurnalisto Heinz Froitzheim. Autorius gerai supranta Lietuvos katalikų padėtį ir teisingai įvertina "LKB Kronikos" reikšmę. Straipsnį pradeda Nijolės Sadūnaitės žodžiai teisme:

"Ši diena yra laimingiausia mano gyvenime. Aš esu teisima už 'Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką', kuri kovoja prieš fizinę ir dvasinę žmonių trioniją. Reiškia, aš esu teisima už tiesą ir meilę žmonėms! Šiandieną aš atsistoju šalia amžinosios Tiesos — Jėzaus Kristaus ir prisimenu Jo ketvirtąjį palaiminimą — 'Palaiminti, kurie trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti'. Už tai ir už "LKB Kronikos" platinimą ši jauna lietuvaitė buvo nuteista trejų metų lageriu ir trejų metų ištrėmimu į Sibirą — pažymi vokiečių žurnalistas.

Aukos laikraštis

Kas tai per laikraštis, už kurį taip aukojamasi ir kuris iššaukia tokią didelį galingųjų sovietų pyktį? — klausia autorius ir tęsia:

"Jau nuo 1972 m. kovo 19 d. "LKB Kronika" leidžiama Lietuvos katalikų savilaidos (samizdat) būdu, t.y. dauginant rašomąją mašinėlę ir platinant iš rankų į rankas. Aišku tai yra labai sunkus metodas, bet vienintelis, kuris įgalina išvengti cenzūros ir tiesioginių konfliktų su įstatymais. Tai laisvas informacijos ir katalikų minties laikraštis, kuris išvengia dvejetainės cenzūros — jo neapkarpo sovietų žirklys ir nepaliečia tikybinės hierarchijos kontrolė. Mat, įvairūs K. Bendrijos atstovai dažnai savos diplomatijos požiūriu yra priversti paklusti sovietų galvosenai bei kalbėjimo būdai. Todėl "LKB Kronika" nėra oficialus Lietuvos K. Bendrijos organas, nes Lietuvos K. Bendrijos vadovybė negali laisvai eiti savo pareigų ir daug kur priklauso nuo ateistinės valdžios kontrolės bei potvarkių. Savaime suprantama, "Kronika" nenurodo nei leidėjų, nei redaktorių adresų. Tačiau betgi galima drąsiai tvirtinti, kad šis laikraštis pilnai atstovauja Lietuvos tikintiesiems.

Tikinčiųjų balsas

Paskutiniai "Kronikos" nu-

meriai, pasiekę Vakarus, patvirtina, kad ji yra visų Sovietų Sąjungos katalikų nuomonės reiškėja ir palaiko ryšius su Ukrainos, Gudijos, net Tadžikijos bei Kazachstano katalikais. Beveik reguliariai "Kronika" pasiekia Vakarus ir čia ištisai ar dalimis verčiama į svarbiausias pasaulio kalbas. Vokiečių kalba "Kronika" ištisai spausdinama 'Institutum Balticum' Koenigsteine "Acta Baltica" žurnale. Atskiromis dalimis spausdinama ir 'Informationdienst—Religion und Atheismus in der USSR' Muenchene (Roentgenstr. 5). Šveicarijoje 'Kronikas' vokiečių kalba spausdinama laikraštis 'Glaub und der zweiten Welt' (Postfach — 142—Kuessnacht/Zuerich). Institutum Balticum neseniai išleido du atskirus "Kronikos" tomus, apimančius 15-19 ir 20-24 numerius. Šių leidinių dėka kiekvienas gali konkrečiai įsitikinti, kad tai yra tikra garbingos ir drąsios lietuvių katalikų kovos prieš priespaudą bei persekiojimus kronika, teisingai, tiksliai informuojanti savo krašto ir viso pasaulio žmoniją".

Toliau žurnalistas Froitzheim tiksliai supažindina vokiečių visuomenę su "Kronikos" turiniu. Žiniuose visad tiksliai nurodomi vardai, vietos ir laikas. Aprašomi tikinčiųjų teismai, pateikiamos net protokolų ištraukos. Skelbiami tikinčiųjų skundai ir protestai valdžios atstovams dėl šventovių uždarymo, išniekinimo, padegimų ar kitokių kulto bei religijos varžymų. Yra ir nuolatinis skyrius "Iš sovietų mokyklos", kur iškeliamos sovietų pastangos atitraukti moksleivius nuo religi-

jos ir moksleivių pasipriešinimo faktai. Išsamiai nagrinėjami religijos ir ateizmo klausimai, duodami atsakymai sovietų propagandai.

Augštas lygis

"Kronikos" straipsniai rodo augštą intelektualinį lygį — pažymi vokiečių žurnalistas. Visur kalbama aiškiai, trumpai, neklaidinančiai, laikantis sveikos krikščionių moralės sampratos. Čia nepastebima, kaip įvairiuose Vakarų kraštuose, tos modernizmo ar prisitaikymo neurozės-krizės. Čia juodas vadinamas juodu ir baltas — baltu. Nerandama čia paviršutiniškų dviprasmybių, meilikavimų galingųjų adresu. Tačiau nėra čia ir neapykantos ženklų ar asmenis užgaunančių bei įžeidžiančių pastabų. Visi netikslūs pranešimai iš anksto atmetami ar tuoj atitaisomi.

Tokia "Kronikos" laikysena labai veikia ir persekiotojus. Teisingai pastebi Nijolė Sadūnaitė savo teisėjams: "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", tarsi veidrodis, parodo ateistų nusikaltimus prieš tikinčiuosius. Kadangi nedorybė nesigroži savo šlykštumu, ji bailsi savo atvaizdu veidrodyje. Dėl šios priežasties jūs nekenčiate visų tų, kurie nuplėšia nuo jūsų melo ir veidmainiystės šydą. Tačiau dėl to veidrodis nenustoja savo vertės!" (KLB K 17 nr.).

"Kronika", rašo toliau Heinz Froitzheim, kaip ir kiti "samizdat" leidiniai, tiesiog sprogdina vieną svarbiausių totalistinių režimų ramsčių, būtent, žmogaus teisėms prieštaraujanti informacijos ir propagandos

monopoliją. Todėl sovietų valdžia taip labai ir siunta, kaltindama "Kroniką" "šmeižtų skelbimu ir "antiscvietine veikla". Tačiau ji panaudoja įvairiausias represijas, kratas, ilgiausius tardymus, provokacijas, šnipus, suėmimus, kalėjimus, koncentracijos lagerius ir tremtį. Vienos priemonės ji tik bijo — suteikti laisvę informacijai, leisti laisvas diskusijas, kur tikintieji taip pat galėtų atsakyti į spaudos, radijo, mokyklų ir įvairių organizacijų prieš juos keliamus priekaištus bei kaltinimus.

Grasina ir vilioja

Kaip visur, komentuoja vokiečių žurnalistas, taip ir "Kronikos" atveju sovietai norėtų "švariai" susitvarkyti — ją visai nutildyti. Tai esą turėtų padaryti pati K. Bendrijos vadovybė, kad jiems nereiktų "teptis rankų". Tam jie naudoja jau daug kur išbandytą priemonę — grasinimą botaga, lengvatų pažadų cukrų. Religinių reikalų tvarkytojas Tumėnas, kuris daugelio vadinamas "raudonoju vyskupu". Lietuvos vyskupų jų valdytojams ir dekanams aiškiai nurodė, kad jis negalės duoti daugiau lengvatų, nes "Kronikos" rašytų, jog "tai jos iškovojė". Taip pat ir vyskupas Steponavičius, jei nori grįžti į savo pareigas, turi uždrausti "Kronikas", nes jos didinančios įtampą tarp K. Bendrijos ir valstybės. Nebus esą jokių nuolaidų, jei "Kronikos" ir toliau eis...

Ką galėjo į tai atsakyti valdytojai ir dekanai? Tik tai, kad "Kronikos" pasirodymas ne nuo jų priklauso... "Kronika", komentuodama "raudonojo vyskupo" užmačias, 23 nr. rašo "Taigi 'Kronika' kalta dėl įtampų tarp Bažnyčios ir valstybės. Bet juk dar prieš 'Kronikai' pasirodant ta įtampa vis didėjo

(Nukelta į 3-čią psl.)

Venecuelos lietuvių tautinių šokių grupė Karako mieste. Iš kairės: Birutė Ignatavičiūtė, Dainora Jaloveckaitė, Tania Krikščiūnaitė, Elzbieta Kazimierėnaitė, Joana Rodriguez, Angelė Mažeikaitė

LIETUVIAI PASAULYJE

Australija

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA paprašė visas lietuvių kolonijas gegužės mėnesį skirti kenčiančiai Katalikų Bendrijai sovietų okupuotoje Lietuvoje ir rinkti aukas Religinei Šalpai. Adelaideje šiai temai buvo skirti trys renginiai: "Vaidilos" teatro gegužės 6 d. suvaidinta Pr. Pusdešrio drama "Šviesa nuo kalno", religinis vakaras Šv. Kazimiero šventovėje gegužės 13 d. ir akademija Lietuvių Namuose gegužės 28 d. Vakare paskaitą "Širdis, perversa septyniais kalavijais" skaitė E. Varnienė, išryskindama lietuvių motinos kovą už Dievą ir Katalikų Bendriją. Programą pajvairino deklamacijos, ištraukos iš "LKB Kronikos", Šv. Kazimiero parapijos choro ir jo vadovės sol. G. Vasiliauskienės giesmės. Pagrindiniu kalbėtoju akademijoje buvo Pr. Pusdešris, palietęs krikščionybės kančių kelią Lietuvoje, kuriuo dabar sovietinėje okupacijoje žygiuoja Katalikų Bendrija. Dainų padainavo sol. G. Vasiliauskienės vadovaujamas moterų choras "Lituania" ir jungtinis choras, sudarytas iš "Lituania" ir Šv. Kazimiero dainininkų. Chorų programon buvo įpinta "Vergų daina" iš G. Verdi operos "Nabucco". B. Brazdžionio ir Putino eilėraščius deklamavo "Vaidilos" aktorai Br. Rainys, N. Skidzevičius ir rež. J. Neverauskas. Religinei Šalpai Adelaidės lietuviai gegužės mėnesį suaukojo \$975.90. Šią sumą \$300 padidino Šv. Kazimiero parapijos taryba, \$200 — LK Moterų Draugijos skyrius. Kenčiančiai Katalikų Bendrijai Lietuvoje visą pusvalandį gegužės 27 d. paskyrė lietuvių radijo valandėlė.

Britanija

LIETUVIŲ INSTITUTAS Bells Hill mieste, Skotijoje, stato naują salę, kuri bus patogesnė šios kolonijos lietuvių veiklai. Statybą numatoma užbaigti rugpjūčio pabaigoje.

Italija

NAUJI KUNIGAI. Gegužės 13 d. vienoje Romos parapijos šventovėje kunigystės šventimus gavo du lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos auklėtiniai — dijakonas Albertas K. Stalioraitis ir japonų kilmės amerikietis dijakonas Bruce Kiyoshi Natsuhara. Naujieji kunigai pirmąsias šv. Mišias aukojo gegužės 14 d. — kun. Stalioraitis Šv. Kazimiero kolegijos koplyčioje, gi kun. Natsuhara — sešerų vienuolyno šventovėje.

Urugvajus

MOTINOS DIENOS MINĖJIMA gegužės 14 d. Montevideo mieste su-

PLAČIAI SKLINDA KRONIKA

— buvo tremiami vyskupai, varžoma seminarija, persekiojami tikintieji... Lietuvos tikintieji nelaukia palengvinimų ar kokių nors malonių, bet reikalauja tik teisingumo ir bent pačių sovietų išleistų įstatymų vykdymo!"

Kankinių dvasia

Straipsnio autorius Froitzheim teisingai daro išvadą, kad norint "išvengti didesnių blogybių" ar gauti "palengvinimų", reiktų eiti savižudybės keliu. Tada nebūtų kankinių, kurių kraujas yra naujųjų krikščionių sėkla, bet nebūtų ir K. Bendrijos! "Kronika" yra krikščionių kankinių dvasia, tai ginklas prieš bolševikų metodus, siekiančius sunaikinti tikėjimą ir K. Bendriją. Tai gerai suprato ir kiti disidentai. Taip Vladimiras Bukovskis sako: "Reikia nugalėti baime!" Solženicinas reikalauja iš savo tautiečių:

rengė Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos valdyba. Minėjimą įvadinu žodžiu pradėjo lietuvių parapijos klebonas kun. J. Giedrys, SJ. Dainų ir deklamacijų programą atliko mažieji "Rintukai", paruošti B. Mačanskienės ir R. Liesinskienės. Tautinius šokius šoko A. G. Šleivio vadovaujami vyresnieji "Rintukai" ir "Ažuolyno" ansamblis, kuriam dabar vadovauja dr. A. Stanevičius.

Vokietija

PLB SEIME TORONTE Vokietijos Lietuvių Bendruomenei atstovaus — K. Ivinskis, J. Lukošius, Vyt. Svilas, kun. V. Šarka, A. Plechavičiūtė-Veigel ir Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. R. Valiūnas.

"Negyvenkit melu!" Dimitrijus Panin, būdamas mirties barake, suprato, kad "laimėti gali tik tas, kuris pasiaukoja!" Kad toks supratimas neša vidinę ramybę ir gilią palaimą, gražiai išreiškia Nijolės Sadūnaitės eilėraštis, sukurtas kalėjime, kurį ji padeklamavo savo teisėjams:

Kuo sunkesnis kelias, kuriuo eit turi, tuo stipriau gyvenimą junti. Degti mes privalom teisės ryžtu, blogį nugalėti, nors ir kaip sunku.

Trumpos žemės dienos ne ilsėtis duotos, o kovot už laimę daugelio širdžių. Ir tik tas, kas viską kovai atiduos, tas pajus, kad eina keliu tiesiu.

Ir didesnės laimės niekam nepatirti, jeigu pasiryžęs tu už žmones mirti. Tada sieloj šventė visada skaisti, nepagrobs kalėjimai jos, lageriai šalti!

Baigdamas savo ilgą straipsnį, autorius informuoja vokiečių visuomenę, kad Vakarų jau pasiekė 31 "Kronikos" numeris. Paskutiniu metu prie "Kronikos" prisijungė nauji savilaidiniai periodiniai leidiniai

"Aušra", "Dievas ir Tėvynė", "Tiesos Kelias" ir kiti.

"Ko laukia iš laisvojo pasaulio tkinčiųjų "Kronikos" leidėjai? Į tai patys atsako savo laiške Airijos tikintiesiems: "Jūs, mūsų broliai katalikai laisvajame pasaulyje, padėkite mum! Jūsų maldos, jūsų kiekvienas protesto ženklas mus stiprina moraliai ir padeda išverti kovoje už tiesą, už teisę laisvai garbinti Dievą ir būti lygiateisiais piliečiais mūsų pačių tėvynėje!"

Nepamirštamas Gajauskas

Tas pats V. Vokietijos katalikų dienraštis "Deutsche Tagespost" gegužės 17 laidoje praneša apie lietuvių kataliko Balio Gajausko naują žiaurų pasmerkimą sunkiesiems darbams ir tremčiai. Remdamasis Vokietijos žinių agentūros KNA pranešimu, dienraštis cituoja Lietuvių Religinės Šalpos reikalų vedėjo kun. K. Pugevičiaus pareiškimą spaudai. B. Gajauskas, rašo dienraštis, jau po II D. karo buvo nuteistas 25 metų bausmei už dalyvavimą antisovietinių laisvės kovotojų eilėse 1973 m. grįžęs į laisvę, bendradarbiavo su žmogaus teisių gynėju Aleksandru Ginzburgu. 1977 m. vėl buvo suimtas ir š. m. balandžio 14 d. nuteistas 10 m. kalėjimo ir 5 m. tremties bausme už "antisovietinę agitaciją ir propagandą". Tai yra naujas aiškus sovietų nusikaltimas prieš Helsinkio susitarimų principus — pažymi "Deutsche Tagespost".

Ar galės išlikti?

Tame pačiame "Deutsche Tagespost" numeryje, remiantis "LKB Kronikos" pranešimu. Vokietijos katalikų visuomenė informuojama apie tragišką Gudijos katalikų padėtį. "Nors Lietuvos katalikai patys visomis jėgomis turi kovoti už savo tikėjimą ir už Katalikų Bendrijos egzistenciją, lietuviai nepamiršta ir savo kaimynų Gudijos tkinčiųjų. "LKB Kronika" praneša, kad Gudijos Katalikų Bendrijai gresia visiškas sunaikinimas, jei nepavyks bent pagrindyje paruošti naujų kunigų. Visi senieji kunigai baigia išmirti, o nauji kandidatai negali studijuoti nei Lietuvos, nei Latvijos kunigų seminarijose

Kitame "Deutsche Tagespost" straipsnyje žurnalistė Diethild Treffert komentuoja "LKB Kronikos" pranešimą apie komunistų siekimus atskirti Lietuvos ir kitus Sovietijoje gyvenančius katalikus nuo Apaštalų Sosto. Siūloma įsteigti Maskvoje Katalikų Bendrijos centras, kuriam vadovautų sovietam priimtinas vyskupas ar net kardinolas. Palapsniui tai vestų į schizmą ir pilną priklausomumą Maskvos ortodoksų patriarchatui.

V. Vokietijos sostinėje Bonnoje gegužės 4 d. buvo surengta demonstracija. Demonstracijoje dalyvavo ir lietuviai su savo vėliava bei plakatais prieš sovietinį imperializmą, lankantis raudonajam carui L. Brežnevui.

Minėtinas išeivijos šviesulys

A. KALNIUS

Amerikos Lietuvių Biblioteka, Inc., pateikė mums trečią savo leidinį, šį kartą anglų kalba. "Lithuanians in Multi-Ethnic Chicago Until World War II", parašytą David Fainhauzo.

Kadangi knygos autorius yra svetimtautis, tad pirmiausia su juos ir reiktų susipažinti. Deja, knygos aplanke apie jį yra parašyta tik 14 eilučių, kur nurodytas tik jo pasiruošimas profesiniam darbui. Čia neužsimeinama nei apie jo gimimo laiką, nei vietą, nei tautybę, nei bent apie vieną kitą gyvenimo bruožą. Tiesa, virš eilučių yra autorius portretas. Jo apačioje yra pasakyta, kad jis baigęs Vilniaus universitetą ir gavęs filosofijos daktaro daipsnį Leningrado universitete. Kurį laiką dėstė Vilniaus un-te, Varšuvos mokslo akademijoje ir Jeruzalės hebrajų un-te. Taip pat yra mokęs ir Prancūzijoje. Savo studijom tęsti yra gavęs paramos Prancūzijoje, Vokietijoje ir JAV-se. Jo studijų objektas buvo XIX š. Rytų Europos istorija. Štai dėlko jis buvo labai kompetentingas parašyti ir šią Čikagos lietuvių istoriją, kuri kaip tik ir yra XIX š. pabaigos ir XX š. pradžios pasekmė.

* * *

Susipažinus su Čikagos lietuvių istorija, pirmiausia reiktų pasakyti, kad ji ir kitos istorijos ateities kartoms gali turėti nepramatomos reikšmės, jeigu jų daliai ir vėl tektų bėgti nuo savo amžinų priešų grėsmės. Tada Pensilvanijos, Čikagos ir kitų kraštų bei miestų tremties lietuvių vargai, nelaimės ir kančios turės pamokyti ir patarti, kad jie iš anksto pasiruoštų sutikti jų laukiančią nedalią ir pasistengtų planingai emigruoti. Gal tada jie išvengtų tokių skaudžių valandų, kokias patyrė mūsų pirmieji išeivijos pionieriai.

Kad tie pamokymai būtų sėkmingesni, reiktų atskiras tremties istorijas sujungti į vieną, kuri taptų Lietuvos istorijos dalimi, būtų dėstoma Lietuvos mokyklose. Juk ir dabartinės tremties bangos dalininkai argi nepatyrė didelių nelaimių ir nepadare klaidų, nepamokę iš praeities pavyzdžių?

* * *

Ši trečioji lietuviškos spaudos leidyklos knyga yra, kaip ir anos dvi pirmosios, albuminio pobūdžio ir tokio pat formato, labai gražiai apipavidalinta, spausdinta ant geros rūšies popieriaus stambiomis rai-

dėmis, paliudyta 125 nuotraukomis, kurios daug ką paaiškina. Dėlto ją lengva skaityti ir papuošti savo namus. Čia pat norėčiau pastebėti, kad kiekviena knyga lygiai taip pat puošia kambarį, kaip ir paveikslas. Aš net manyčiau, kad kultūringiau atrodo tie namai, kuriuose yra kelios gerų knygų lentynos, negu keli geri paveikslai.

Gerai knygai išleisti, be autoriaus, dar reikia nemaža ir asmeninės sudėties patyrusių žmonių: redaktorių, dailininkų, fotografų ir t.t. Visus šiuos žmones leidykla ir sutelkė Čikagos lietuvių istorijai išleisti. Kadangi jie visi yra savo srities žinovai, dėlto ir jų pastangų vaisius išėjo toks patrauklus.

Kokie gi istoriniai reiškiniai čia yra pateikiami ir svarstomi? Visų pirma autorius sutelkia ties emigracijos pradžia ir jos motyvais. Ji masiškai Lietuvoje prasidėjo XIX š. aštuntame dešimtmetyje ir truko beveik iki pat I D. karo. Per tą laiką iš savo krašto iškeliavo apie 635.000 lietuvių, vadinasi, apie 20% visos tautos. Mūsų tautiečių kraustynės į užjūrius buvo pačios didžiausios visoje Europoje, išskyrus Airiją, iš kurios emigracija vyko didesniu mastu, kaip iš Lietuvos. Amerika buvo tasai kraštas, į kurį lietuviai patraukė gausiausiai, betgi nemaža jų atsikūrė ir kituose kraštuose: Anglijoje, Kanadoje, Pietų Afrikoje ir net pačioje Rusijoje.

Svarbiausi motyvai kurie vertė lietuvius emigruoti iš savo tėvynės, buvo šie: rusų vergijos žiaurumas, sunkios pragyvenimo sąlygos, vengimas tarnauti rusų kariuomenėje, karo grėsmė ir pan.

Toliau autorius kalba apie kliūtis, kurias emigrantai patyrė išsvajotoje šalyje. Nemokėjimas kalbos, nepažinimas krašto ir jo papročių, paliktos tėvynės ir artimųjų ilgesys, sunkūs ir neįprasti darbai, vietinių gyventojų neteisumas naujiems ateiviams, išnaudojimas senosios emigracijos kartą gramzdinte gramzdino ir neivilties sukurius. Nevienas iš jų tokio gyvenimo krūvio nepakėlė ir, užsidirbę pinigų laivakartei, grįžo atgal į tėvynę. Didžioji betgi dauguma pamažu apsiprato, prisitaikė ir ilgainiui visai padoriai įsikūrė.

Daugiausia lietuvių emigrantų suplaukė į Čikagą. Prieš I D. karą joje buvo apie 50.000. Žinant, kad maždaug tuo pačiu metu (1912) Kaune buvo apie 84.000 gyventojų, išėitų, kad Čikaga buvo trečias savo didu-

mu "Lietuvos" miestas. Lietuviai, žinoma, Čikagoje buvo ne vieninteliai. Miestui dar tik prasidėjus plėstis ir jo pramonei augti, į jį ėmė veržtis įvairių kraštų naujakuriai, kurie tautybėmis jau aunomet buvo susiskirstę į apie 20 skirtingų grupių.

Dar reiktų šiek tiek dirstelti į kaikurias pokarines datas. Autorius nurodo kun. F. Kemėšį, kuris teigė, kad 1924 m. Čikagoje ir jos priemiesčiuose buvo apie 90.000 lietuvių. Prof. K. Pakštas sakė, kad 1929 m. ten buvo 100.000. Kun. Kemėšio ir prof. Pakšto teigimai beveik sutinka. Betgi M. Biržiška nustatė, kad 1929 m. Čikagoje gyveno daug mažiau — 63.918. D. Fainhauzas į šį klausimą žiūri gana kritiškai ir, atrodo, yra nuomonės, kad tikro lietuvių skaičiaus šiame mieste pagal turimus duomenis nustatyti negalima. Jis veikiausiai yra linkęs jų skaičių šiek tiek apkarpyti. Man gi kartais dingteli į galvą mintis, kad patys pasaulio lietuviai galėtų praveisti savo tautiečių surašymą kiekviename krašte, mieste ir pačiose mažiausiose kolonijose. Ir kodėl gi ne? Juk tai būtų be galo naudinga patirtis.

* * *

Kas yra skaitęs tos pačios leidyklos knygą "Pensilvanijos angliakasių Lietuva", tas lengvai išivaizduos ir Čikagos lietuvių pradžią gyvenimo svetimame krašte. Be to, ir II D. karo tremtinių bangos susidūrė su panašiomis problemomis, nors jas dažnai atvejais pasitiko senieji ateiviai ir pagelbėjo įsikurti. Betgi tėvynės nelaimė ir jos ilgesį visi pergyveno vienodai. Skirtumas galėtų būti tik tas, kad naujieji tremtiniai dėl tėvynės ilgesio grįžti namo, regis, nesiryžo nė vienas, nes jų grįžimas būtų baigęsis labai tragiškai, kai tuo tarpu seniesiems tai buvo įmanoma padaryti.

* * *

Vargų ir nelaimių kamuojamas žmogus dažniausiai paguodos randa Dievuje, ypač religingasis. Senųjų ateivių ir religinis gyvenimas vyko labai drumstoje atmosferoje. O tai jiems buvo tikra nelaimė, nes buvo iš namų atsivežę gyvą tikėjimą. Kampininkauti svetimoje šventovėje ir bandyti melstis nesuprantama kalba reiškia neatsiskleisti maldoje. Dėlto didysis jų rūpestis buvo kuo greičiausiai susiorganizuoti į parapijas ir pasistatydinti nuosavas šventoves. Pasiuokojimas ir energija šią kliūtį gana greitai įveikė.

Štai keletas ištraukų iš laiškų, rašytų namiškiams, liudijančių jų religinius pergyvenimus:

1. Tegul geriausias Viespats Dievas duoda giaro sveikato, ilga amžiu serksta nuog nelaimiu, to visko vėliju isz tikros szirdies... 2. Tegul prilimpa liežuwis burnoja mano, jeigu asz uztylecio apsakineti Viešpatie apei garbę Tavo... 3. Taipogi ir mas kad visi butumem vienoje vietelieje linksmei giedodami alleluja sznekietumem apie virszui tilpusi Jėzaus paveiksla kurs mus taip palinksmino.

Matyt, autorius ar redaktoriai neturėjo po ranka rašyto laiško iš Lietuvos. Dėlto pateikiu pradžią mano rašyto laiško, bet diktuito motinos. Mat, buvau vyras nedidokas ir nežinojau nei kaip tą laišką pradėti, nei ką toliau rašyti. Betgi žodžius parašyti mokėjau:

Mano mylimiausia dukrele, mano vienatine, savo lūpomis tariau — tegu bus pagarbytas Jėzus Kristus — ir laukiu iš tavęs atsakymo — ant amžių amžinųjų. O dabar turiu tau pasiskųsti, kad, tavęs liūdėdama, išbraidžiojau rąsas, išvaikščiojau palaukes, praverkiau akis...

Panašių laiškų esu rašęs ir savo kaimynams. Nedaug kuo skirdavosi ir kitų rašyti laiškai Amerikon. Iš vienų ir kitų matyti skaudi išsiskyrimo drama ir atrama į Dievą. Nereikia stebėtis jų nemokėjimu rašyti. Apie 53% tremtinių buvo beraščiai.

Autorius gana plačiai rašo apie lietuviškąsias organizacijas, apie jų ir pavienių asmenų veiklą bei įnašą į miesto ir, žinoma, krašto pramonę, prekybą, kultūrą. Taip pat daug kuo pagelbėjo ir savo tėvynei.

Tik nusipirkus šią knygą ir ją perskaičius, galima nuodugniau susipažinti su čikagiškių lietuvių vargana įsikūrimo istorija, kuri ilgainiui vis giedrėjo ir tarpo, pasivydama ir dažnai net pralenkdama kitas tautines grupes bei pačius šeiminkus. Taip pat ją beskaitant, vis labiau išryškėja autoriaus veidas ir jo nuoširdžios pastangos praversti duris į mūsų išeivijos istoriją.

Čia, žinoma, neverta neminėti vienos kitos mažos kliūtės, bet reikia pasakyti vieno gerai žinančio anglų kalbą nuomonę: "Šiame veikale kalba yra žodinga, dalykiška ir lengvai skaitoma."

LITHUANIANS IN MULTI-ETHNIC CHICAGO UNTIL WORLD WAR II by David Fainhaus, (dedicated) to Helene: my wife and staunch companion on our Ellis island Chicago, Ill. 1978. Price \$20.

Š I U R K Š T U M A S

yra silpno žmogaus noras parodyti tvirtumą.

Eric Haffer

Ryšio tinklas studentams

Isteigtas Lietuvių Profesionalių Ryšio Tinklas. PLJS Ryšių Centro globoje • Jo tikslas — padėti studijuojančiam jaunimui

Daug dėmesio mūsų spaudoje ir lietuviškoje visuomenėje susilaukė 1977 m. lapkričio mėnesio gale Čikagoje įvykęs Trečiasis Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas. To simpoziumo proga isteigtas Lietuvių Profesionalių Ryšio Tinklas. Tai labai reikalingas projektas, siekiantis padėti augštesniųjų mokslų siekiančiam lietuviškam jaunimui. Ryšio tinklo uždavinys — per pažintis padėti lietuviams studentams pasirinkti mokslo sritį, pakliūti į universitetus, gauti stipendiją ir rasti darbą baigus studijas. Tai keturi labai vertingi ir konkretūs uždaviniai, kurie, jeigu bus įvykdyti, daug padės studijuojančiam mūsų jaunimui.

Viso tinklo koordinatorium sutiko būti dr. V. Klemas, kuris bus remiamas nemažo būrio akademikų. Jis jau nuo pirmojo simpoziumo 1969 m. bandė rasti būdą įgyvendinti šiai minčiai. Tinklas susideda iš mokslininkų ir profesinių sričių koordinatorių, kuri pažįsta savo sričių profesionalus universitetuose, bendrovėse ir valdžios įstaigose. Sričių skaičius neribojamas ir turėtų apimti ne tik mokslininkų, humanitarinių ir medicinos mokslų sritis, bet ir — ekonomiką, administraciją, teisę ir t.t. Tinklas pradeda savo veiklą su 32 koordinatoriais iš 26 mokslų ir profesinių sričių.

Studentas, jieškas patarimo ar pagalbos, nuo 1978 m. sausio mėnesio gali kreiptis į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos Ryšių Centrą, 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, USA. PLJS Ryšių Centras studentą nukreips į atitinkamos srities koordinatorių, kuris supažindins studentą su tinkamiausiu asmenimi jieškomoje srityje. Daugelis asmenų, dalyvaujančių tinkle, jau yra savo iniciatyva padėję studentams, tačiau tinklas siekia šią veiklą patobulinti, bandydamas greitai ir sistemingai teikti pagalbą.

Veiklos gairės

1. Veiklos tikslas: stiprinti ryšį lietuvių profesionalų tarpe,

padėti kolegoms išvirtinti savo profesijose ir bandyti sudaryti sąlygas jaunimui siekti studijų tikslo.

2. Tinkle vengiama biurokratizmo, nes dalyviai neturi laiko ilgiems pranešimams, įstatų sudarymui ir t.t. Daugumas reikalų atliekama telefonu, trumpais laiškais, pasimatymais.

3. Tinklas skatinamas plėstis į kitas valstybes, naujas profesines sritis, naujus uždavinių sprendimus, kaip pvz. surasti lietuviams profesoriams tinkamas "sabbatical" vietas užjūryje.

4. Tinklo veikloje vengiama politinės, religinės ar kitos neprofesinės diskriminacijos. Atranką lemia profesinis studento pajėgumas, t.y. darbštumas, gabumas, ryžtas ir t.t.

5. Studentas turi pasiruošti pasimatymui su parinktu patareju, t.y. apgalvoti savo klausimus ir paruošti trumpą biografiją. Pasitarimo rezultatai bus laikomi privačiu reikalu ir viešai neskelbiami.

6. Iš studento bus laukiama, kad, sėkmingai baigęs mokslą ir pradėjęs profesinį darbą, neatsisakytų padėti kitam lietuviui jaunuoliui.

Profesionalai skatinami į šį tinklą įsijungti, rašant PLJS Ryšių Centrai. Studentai raginami ir kviečiami pasinaudoti šiuo tinklu, kuris skirtas jiems. Šio tinklo veikla nukreipta ne į paradus, bet į rezultatus! Tinklu skatinami pasinaudoti studentai ir iš Kanados bei kitų kraštų, jei norėtų pagalbos studijoms, darbams ir pan. Š. Amerikoje. Tikimasi, kad panašūs tinklai bus įsteigti ir kituose pasaulio kraštuose, kur yra lietuvių. Tokių tinklų steigimas skatins ir ryšių palaikymą bei suteiks progos profesionalams ir studentams lankytis ir kituose kraštuose veikiančiose mokslo bei profesinėse institucijose.

Skatiname skaitytojus atkreipti dėmesį į šį pranešimą ir jį paskleisti toliau pažįstamų tarpe!

PLJS valdyba

Istorija moko, kad pirmoji emigrantų karta tik retai pasiekia tuos tikslus, dėl kurių paliko savo kraštą. Svarbu tad užkrėsti ir kitą generaciją savo idealy meile, uždegti jėdinius!

J. Eretas

SPORTAS

SPORTAS LIETUVOJE

Augščiausios lygos vyrų krepšinio baiginiame turnyre Vilniuje susitiko keturios stipriausios komandos: Maskvos kariškių CASK klubas, Leningrado "Spartakas", Tbilisio "Dinamo" ir Kauno "Žalgiris". 1978 m. čempiono vardą surinktų taškų skaičiumi jau buvo užsitikrinęs CASK klubas, o II vietą — "Spartakas". Atrodė, kad III vietą teks "Dinamo" komandai, "Žalgirį" pralenkusiai vienu tašku, tačiau laimė ši kartą buvo "Žalgirio" pusėje. Žalgiriečiai, pralaimėję CASK klubui 95:105, įveikė "Spartaką" 110:105 ir bagininėje kovoje — "Dinamo" komandą 105:103. Aukso medalis teko Maskvos CASK kariškiams su 30 taškų, sidabro — Leningrado "Spartakui" su 21, bronzos — "Žalgiriui" su 17. Tiek pat taškų surinko ir Tbilisio "Dinamo", bet atsidūrė IV vietoje dėl "Žalgiriui" pralaimėtų rungtynių. Jų pirmąjį kėlinį laimėjo tbilisiečiai 60:52, vienu metu turėję net 13 taškų persvarą, tačiau žalgiriečiams ją pavyko išlyginti antrajame kėlinyje. Pergalė pasiekta tik per plauką — vienu kamuolio įmetimu į krepšį. Paskutinį kartą "Žalgiris" bronzos medalį buvo laimėjęs tik 1973 m. Siemetiniame čempionate jam buvo nelengva patekti į geriausių komandų aštuonetuką, dar sunkiau — į baiginių ketvertuką. Krepšinio veterano S. Butauto treniruojamą "Žalgirio" komandą sudarė: kapitonas J. Jurkšaitis, V. Masalskis, M. Arlauskas, V. Chomičius, A. Linkevičius, S. Jovaiša, A. Baziukas, D. Laskys, L. Žukaitis, E. Vasiliauskas, R. Čivilis ir A. Lauritėnas. Komandos gydytojas yra R. Ivaškevičius, administratorius — V. Gončiarovas.

Augščiausios lygos vyrų rankinio varžybose Zaporozėje paaikėjo šešios stipriausios komandos, kurios tęs baigines dviejų ratų kovas: I. Maskvos CASK, surinkęs 40 taškų, II. Maskvos MAI — 39, III. Zaporozės ZII — 34, IV. Maskvos "Kuncevas" — 30, V. Kauno "Granitas" —

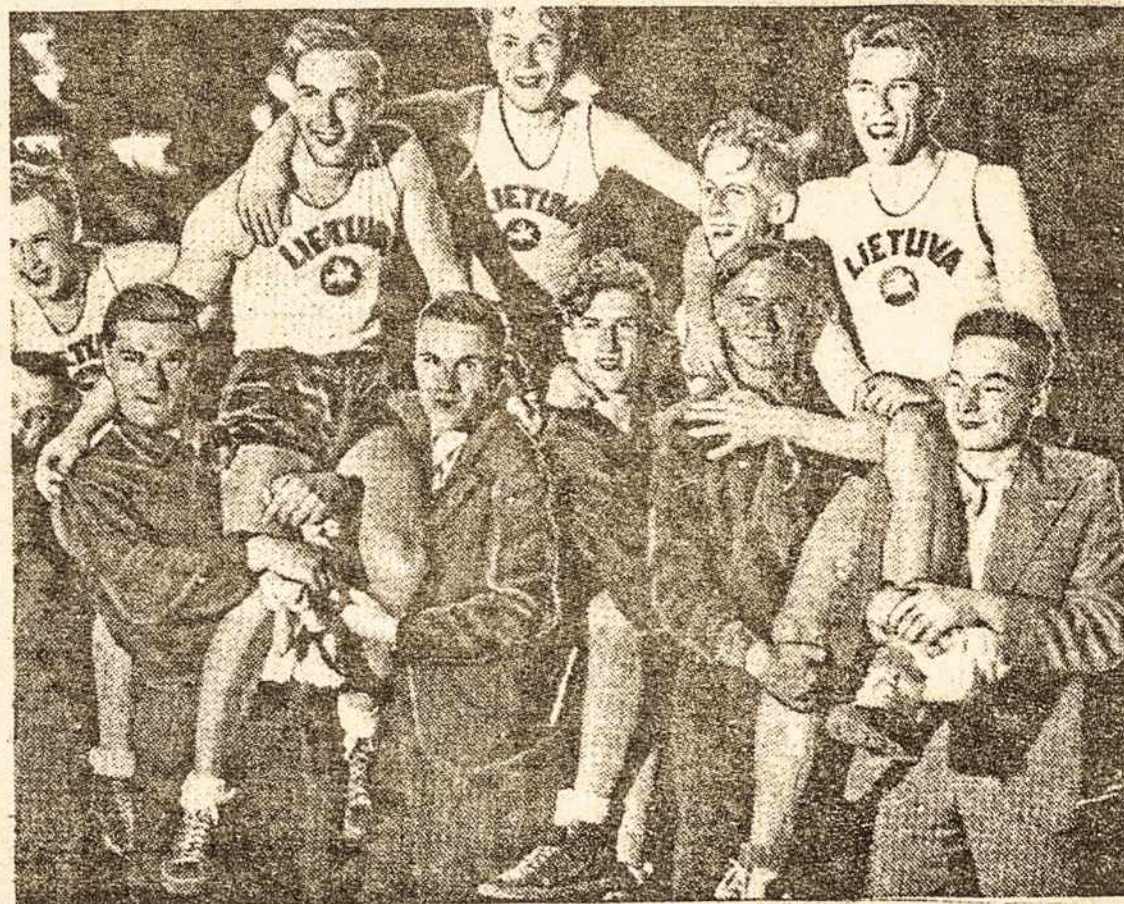
21 ir VI. Zaporozės ZAS — 20. Kauno granitiečiai, treniruojami V. Kontvainio, augščiausioje lygoje debiutavo pernai. Tada jiems buvo tekusi VI vieta. Šiometinėse pirmenybėse pastebimas nežymus pozicijos pagerėjimas.

Tradicinėje Galvės regatoje Trakuose varžėsi Lietuvos, Sovietų Sąjungos "Dinamo", Lenkijos, Moldavijos, Gudijos, Latvijos, Kirgizijos, Uzbekijos, Tadžikijos, Armėnijos baidarininkai ir kanojininkai. Pirmavo Lietuvos atstovai, tapę nugalėtojais net vienuolikoje rungčių iš 13. Po keturias pergales pasiekė baidarininkai — panevėžietis P. Šiurskas ir vilnietis A. Korolkovas, vilnietis V. Truškinas ir kanojininkas A. Montvydas iš Vilniaus. Panevėžietis Petras Šiurskas ir vilnietis Anatolijus Korolkovas yra praėjusių metų dvivietės baidarės pasaulio ir Europos čempionai.

Lietuvos šaškininkų rinktinė — E. Bužinskis, J. Šausas, S. Kamauskas, L. Travina ir R. Vitkauskaitė dalyvavo tarptautiniame turnyre Lenkijoje ir tapo jo laimėtojais, išsikovoję 8 taškus. Antrą vietą užėmė Lenkija su 4,5 taško, trečią — Jugoslavija su 2,5. Lietuvos rinktinė lenkus įveikė 3:2, jugoslavus — 5:0.

Vilnietė Vilma Bardauskienė dalyvavo tarptautinėse lengvosios atletikos pirmenybėse Lage-Detmolde, V. Vokietijoje, naujo stadiono atidarymo proga. Jai priklauso pernai pasiektas šuolio į tolį Lietuvos ir Sovietų Sąjungos rekordas 6 m 82 cm. Detmolde V. Bardauskienė užėmė I vietą, nušokusi 6 m 43 cm. Antroji vieta teko vokiečiai M. Scharp su 6 m 6 cm. Visi šiemetiniai V. Bardauskienės šuoliai vis dar gerokai atsilikę nuo jos pernykščio rekordo.

Akademinio irklavimo regatoje Mannheime, V. Vokietijoje, II vietą laimėjo kaunietė L. Kaminskaitė, plaukusi vienviete valtimi 1000 m.

Lietuvos krepšininkai, laimėję Europos čempionatą 1937 m.

Mūsų Lietuva Mažiesiems

GALVOSŪKIS

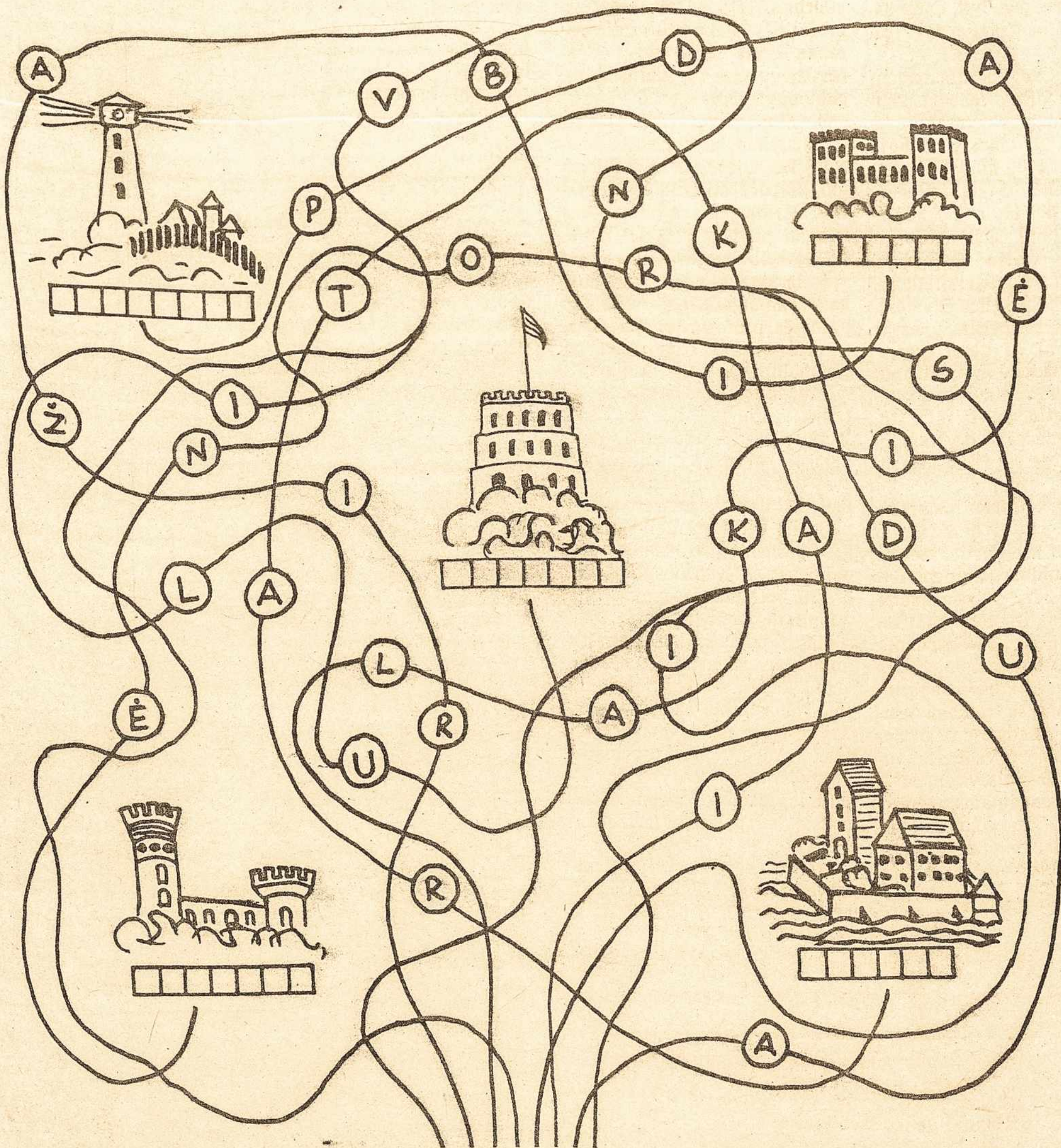
Stovyklės metu: su premija.
Kas pirmas suras visus ke-
lius ir, per vadovus, prisiųs
ML redakcijai, gaus premi-
ją - lietuvišką knygą. —

DĖMESIO Jaunimui!

Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjunga (BLJS) kviečia narius ir bendrai visą jaunimą dalyvauti susirinkime liepos (julho) 16 dieną, 15,30 (pusę keturių) Jaunimo Namuose, V. Zelinoje. Susirinkime bus duoti svarbūs pranešimai, liečiantys pasiruošimą IV-ajam Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui. Todėl prašome susirinkime dalyvauti.

Aleksandras Valavičius
BLJS valdybos sekretorius

SKAUTU AIDAS
6842 So. Campbell
Chicago, IL. 60629

Slapti keliai veda į Lietuvos pilies. Kiekviena pilies turi atskirą kelią ir raides, kurias galima surašyti ant atskiro lapelio ir tada sudaryti pilies vietovės vardą.

Lenko parašyta istorija

Jerzy Ochmanski "Historia Litwy" draudžiama okupuotoje Lietuvoje

STEPAS VARANKA

Jerzy Ochmanskio "Historia Litwy" yra išleista 1967 m. Lietuvoje jina yra draudžiama platininti bei skaityti.

Tautos praeitis

Leidėjai išangoje sako, kad istorijos autoriaus tikslas buvo ne tiek to krašto istorija, kurioje gyveno ir kitų tautų žmonės, kiek lietuvių tautos praeitis. Toji tauta esą pagrįstai didžiujasi sena savo kalba. Lietuva gan vėlai, 1009 m., pasirodė istorinėje arenoje. Paslaptinas kraštas buvo paliktas kryžiuočių sunaikinimui. Nežiūrint to, Lietuvos valstybė sustiprėjo ir labai išsiplėtė. Ji išgelbėjo nuo mongolų rusų ir kitas tautas, Lenkijai davė Jogailaičių dinastiją, o pasauliui — pasižymėjusių valstybės vyrų, mokslininkų ir artistų. Vėliau Lietuvos valstybė subiro: augštesnysis luomas sulenkėjo, o kiti lietuviai buvo laikomi žemesniais. Be to, jiems grėsė rusifikacija. Nežiūrint to, tauta nepražuvo, ji atgimė ir atgavo valstybinę nepriklausomybę. Čia leidėjai pridėjo: po to atmetė fašizmą ir priėmė socializmą.

Lietuvos istorija domėjosi daug kraštų, tačiau daugiausia domėjosi kaimynai, ypač Lenkija, kuri su Lietuva ilgus amžius gyveno unijoje. Lenkų mokslininkai nuo seno bandė Lietuvos istoriją nagrinėti. Tie 500 metų (1386-1863) taip stipriai surišo, kad 19 š. ir net vėliau Lietuva buvo laikoma neatskirama Lenkijos dalimi, o lietuviai — kitaip kalbančiais lenkais. Manoma, kad Lietuvos bajorija tapo lenkų tautos dalele, o lietuviška liaudis nebuvo laikoma tauta.

Lenkų istorikai

Pirmasis lenkas, parašęs Lietuvos istoriją nuo legendinių laikų, buvo Mazur Maciej Strykowski. Jis yra autorius "Lenkų, lietuvių, žemaičių ir visos Rusijos kronikos", parašytos 1582 m. Nuo to laiko prabėgo daugiau 350 metų, kol pasirodė lenkų kalba kita Lietuvos istorija. Jos autoriumi buvo Teodor Narbutt, laikęs save lietuviu, bet rašęs lenkiškai. Vėliau Lietuvos istoriją rašė Joachim Level, Jozef Ignacy Kraszewski, Michal Balinski, Konstancija Skirmuntt, Boleslaw Limanowski, Leon Wasiliewski ir kiti. Po I D. karo "Pagoniškos Lietuvos istorija" (iki 1386 m.) parašė Stanislaw Zajaczkowski. Taip pat minėtina Henriko Lowmianskio studija apie lietuvių visuomenės ir valstybės pradžią.

Iki šiol išleistos "Lietuvos istorijos" knygos yra pasenusios ir nepasako visos tiesos apie tautos praeitį. Dažniausiai istorinis Lietuvos procesas buvo nagrinėjamas vienašališkai.

Iš tikrųjų iki šiol lenkų istorikai nesugebėjo paruošti patenkinamo vadovėlio apie Lietuvos praeitį. Tokios knygos laukia ne tik istorijos mėgėjai, bet ir patys istorikai, kurie, nemokėdami lietuvių kalbos, neturi galimybių naudotis istorine literatūra. Iki šiol, be trumpų lietuviškų vadovėlių, rimtesnių veikalų mažai tėra kitomis kalbomis.

Ochmanskio istorija yra pagrįsta istorine literatūra ir jo paties tyrinėjimais nuo 1955 m. Jo darbus prižiūrėjo ir jiems vadavo prof. dr. Henryk Lowmianski. Autorius naudojo istoriniais šaltiniais ir padarė nevieną savo išvadą, pvz. Lietuvos pradžios tyrinėjime. Lietuvos mokslininkai sako, kad Lietuvos pradžia siekia IX š., kai iškilo feodaliniai santykiai, kurie tęsėsi iki XIII š., t.y. valstybės sudarymo. Ochmanskis tvirtina, kad Lietuva iki XII š. buvo tik genčių kraštas. Jeigu ir buvo nedideli feodalizmo pasireiškimai, tai jie tik pranašavo naujas idėjas. Panašiai buvo ir vėliau iki 1861 m., t.y. iki vergijos panaikinimo. Autorius mano, nuo unijos datos Lietuvoje įvyko svarbūs pasikeitimai, kurie privedė Lietuvą prie klasiško feodalizmo. Lietuvos istorikai tos datos nepripažįsta. Yra ir kiti teigimai "Lietuvos TSR istorijoje", kurie nesutinka su Ochmanskio teorija ir jo išvedžiojimais.

Ochmanskio parašyta Lietuvos istorija turi 600 bibliografinių pozicijų. Tai palengvina mokslininkui, studentui ir istorijos mėgėjui susirasti šaltinius. Autorius labai apgailėstauja, kad nenurodė nė vieno dabar išeinančio žurnalo bei kito leidinio, liečiančio Lietuvos istoriją todėl, kad neturėjo.

Autorius dėkoja visiems, krašte ir užsienyje esantiems, kurie jam padėjo šiame darbe. Pabaigoje leidėjai rašo, esą autorius tikisi, kad jo parašyta Lietuvos istorija pažadins istorijos mėgėjų ir kitų norą pažinti didingą broliškos Lietuvos praeitį.

Vilnius ir ultimatus

Toje istorijoje apie lenkų 1938 m. ultimatumą Lietuvai rašoma, kad lenkų-lietuvių derybos buvo nutrauktos 1928 m., tačiau neoficialiai jos buvo tęsiamos ir toliau. Nuo 1929 m. Lietuvos užsienio reikalų min. Stasys Lozoraitis vedė slaptas

derybas su Lenkija dėl santykių pagerinimo. Apie tų derybų rezultatus Lozoraitis 1935. IV. 18 painformavo Lietuvos prezidentą A. Smetoną.

Savo pranešime Lozoraitis siūlė, kad Lietuva su Lenkija savo santykius grįstų šia formule: Lenkija pripažintų Vilniaus krašto lietuviams gyventojams kultūrinę autonomiją, grąžintų Lietuvai Seinus, Punkską ir Švenčionys. Min. Lozoraitis tuos reikalus svarstė su Lenkijos min. plk. Jozef Becku 1935 m. Ženevoje.

Vėliau slaptas derybas tęsė Lozoraičio patikėtinis Lietuvos pilietis Kazimierz Narutowicz, buvusio Lenkijos prezidento Gabrielio Narutowicziaus broliškis. Jis per Rygą važinėjo tarp Kauno ir Varšuvos.

Prez. A. Smetona nedrįso užmegzti santykių su Lenkija, nes tai būtų reiškę Vilniaus išsižadėjimą. Pasikeitimas nuomonėmis, tarpininkaujant Narutowiczui, vyko, kol 1938 metų kovo mėnesį lenkų-lietuvių santykiai atsidūrė pavojuje. Kovo 11 d. buvo mirtinai pašautas lenkų kareivis Serafin, kuris buvo peržengęs Lietuvos sieną nedideli Trašnykų kaimo, prie Merkinės upės. Pilsudskio palikuonys sukėlė dirbtinę audrą — pradėjo varyti neapykantos propagandą prieš Lietuvą. Šoviniščių sukurstytos minios rengė demonstracijas. Prasidėjo agitacija spaudoje ir per radiją. Demonstrantai šaukė: "Wodzu pro wadz nas na Kowno" — Vade, vesk mus į Kauną.

Padėtis darėsi pavojinga. Atrodė, kad gali kilti karas. Sovietų Sąjunga perspėjo Lenkiją nutraukianti nepuolimo sutartį, pasirašytą 1932 m. Ochmanskio istorijoje pabrėžiama, kad lenkų ir lietuvių komunistai smerkė Lenkijos elgesį ir reikalavo santykius sutvarkyti kaip lygus su lygiu.

Iš tikrųjų nei lenkai, nei lietuviai karo nenorėjo. Lenkija net nebuvo paskelbusi mobilizacijos. Visa akcija vyko užkulisuose. Lenkija pradžioje norėjo padėti išnaudoti, priversdama ginklu Lietuvą užmegzti diplomatinis santykius, tačiau po ministerio Becko pasikalbėjimo su Hitleriu suprato, kad Vokietija yra suinteresuota Lietuva, ir sušvelnino savo reikalavimus.

1938. III. 17 Lietuvai buvo iškeltas ultimatus, reikalaujantis tik santykių užmezgimo iki 1938. III. 31. Atsakymas turėjo būti iškeltas 48 valandų laikotarpyje.

Lenkijos vyriausybė, išsiuntusi ultimatumą, žinojo, kad jis

bus priimtas. Apie tai iš anksto pranešė Lozoraičio patikėtinis Narutowiczius Varšuvoje. Patikėtinis peržiūrėjo ultimatumo tekstą kartu su min. Becku, prieš išsiunčiant jį Lietuvai. Ultimatumame nebuvo minimas Vilniaus klausimas.

Lietuvos pasiuntinys Berlyne kovo 18 d. pranešė Ribbentropui, kad ultimatumą Lietuva priims. Pasiuntinys prašė Vokietiją tik paspausti Lenkiją, kad toji sušvelnintų ultimatumo sąlygas.

Nors Lietuvos vyriausybė žinojo, kad tai bus padaryta, tačiau, gelbėdama savo prestižą prieš visuomenę, sušaukė nepaprastą posėdį ultimatumui svarstyti. Posėdyje kovo 19 d. dalyvavo ir prez. A. Smetona. Už ultimatumo priėmimą balsavo St. Lozoraitis ir kariuomenės vadas St. Raštikis. Prieš priėmimą pasisakė min. Vl. Putvinskis. Visi kiti tylėjo. Vyriausybė nutarė ultimatumą priimti ir perduoti reikalą svarstyti seimui. Seimas, susirinkęs tą pačią dieną, po 7 minučių svarstymo tyloje be protesto priėmė Lenkijos ultimatumą.

Ochmanskis istorijoje rašo, kad lenkų diplomatija atsiekė "pyrrusowę" laimėjimą. Diplomatiniai santykiai užmegzti. Lietuva priimdama lenkų ultimatumą, lenkų nuomone, išsižadėjo teisių į Vilnių. Po kelių dienų A. Smetonos pakviestas, kun. V. Mironas sudarė naują vyriausybę. Smetonos režimas buvo sukrėstas.

Lietuviuose, sakoma istorijoje, niekad netrūko blaivių galvų, kaip Lozoraitis, gen. Raštikis, kurie sakė, kad abi valstybės turi bendrus priešus. Smetona, norėdamas nuraminti visuomenės susirūpinimą, atleido iš ministerio pareigų savo svainį Tūbelį.

Netrukus Lietuvą užklupo ir kitos politinės nelaimės. Klaidėdos uosto netekimas 1939. III. 22 buvo didelis smūgis.

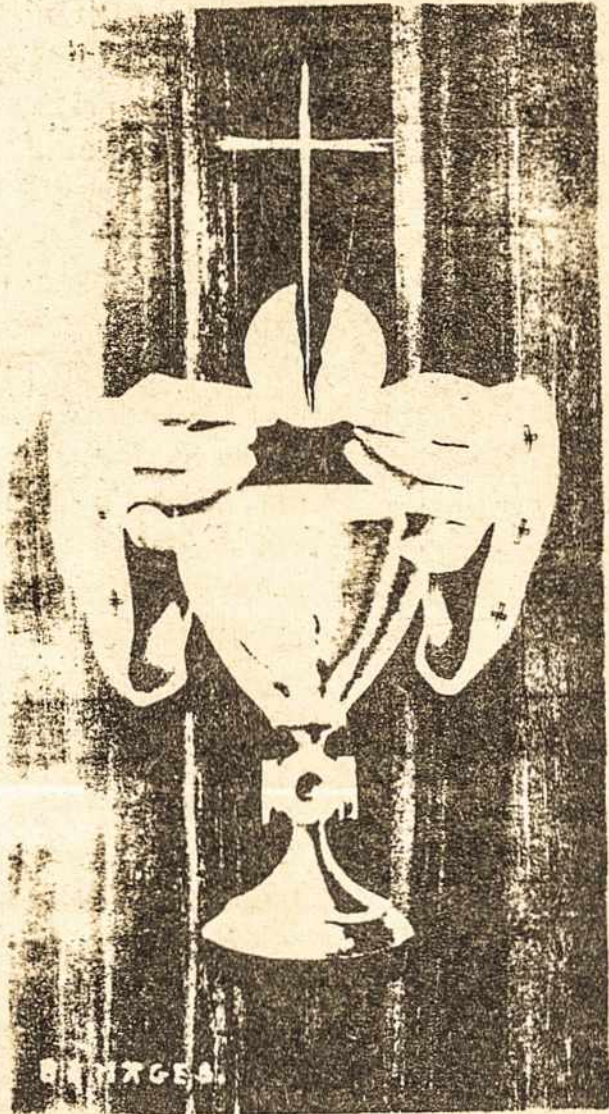
Ochmanskio "Historia Litwy" teisingiau nušviečia istorinius faktus apie Lietuvą, negu prieškariniai istorikai, tačiau ji nėra nešališka. Autorius, matyt, verčiamas prisitaikyti prie dabartinių sąlygų, augština ir giria socializmą, kuris iš tikrųjų yra komunizmas. Rusiškas komunizmas Lietuvai nieko gero nedavė — atnešė valstybės nepriklausomybės žlugimą, gyventojams smurtą, deportacijas, rusinimą, vargą, baimę ir daugelį tūkstančių tragedijų. Tai patvirtina ir tas faktas, kad "Historia Litwy" yra draudžiama Lietuvoje platininti ir skaityti, nors joje niekur nepasisakoma apie dabartinę santvarką, o tik teisingiau pasakojama apie nepriklausomos Lietuvos struktūrą. Reiškia okupacinė sistema bijo teisybės.

Tėviškės Ziburiai

POEZIJA IŠ PAVERGOTOS LIETUVOS

IŠTREMTOJO KRISTAUS SKUNDAS

ŽYDĖK, BALTOJI GĖLE

(Jauniesiems Lietuvos Kunigams)

Ant žemės OSTIJA baltąja žydi Meilė,
Nebodama žiauriausių uraganų ir šalnų.
Bet kur ji gautų užvėją sukrauti žiedui,
Jei nebūtų kunigo pašventintų delnų?! ...

Be JOS — ką duotume Švenčiausiajai Trejybei?
"Garbė" ir "Ačiū" kas ištartų Viešpačiui už mus?
Nusilpęs nuo žaizdų, išalkęs pakeleivis
Ar bepasiektų dangiškosios tėviškės namus? ..

Kokia palaima žemei, kad yra dar rankų,
Kuriom pats DIEVAS patiki išganymo turtus.
Tai jos suklupusius mus prikelia ir veda,
Ir dovanom brangiausiom apdalina nevertus ...

Žydėk, nepaliesta šalnų, tyroji Gėle! ..
Kiekvieno Tavo Žiedo ilgis žemė ir dangus!
Šventuose gojuose atžalų kol nepritrūko,
Lai užvėja ir prieglobstis Tau būna čia jaukus!

(MS)

Aš — tremtinys didžiausias,
Nekenčiamas esu,
Nors trokštu vien tik gero,
Gyvenimą nešu.

Nors laisvės ir lygybės
Pramyniau aš kelius,
Bet šiandien mano žodis
Daug kur nelegalus.

Kai vyksta asamblėjos
Ir sutartys tautų,
Yra ten daug kam vietos,
Tik aš jos nerandu ...

Mokykloj apie Dievą
Vaikai negirdi jau,
Ir trypia mano širdį,
Nors taip juos pamilau.

Ligoninėj į kryžių
Žvelgt mirštant nevalia —
Net to pavydi vargšams
Juoda, pikta galia.

Išvytas iš mokyklų,
Šventovių ir širdžių,
Erškėčiais vainikuotas,
Apspiaudomas kenčiu.

Ir klaidžioju atstumtas —
Pabeldžiu, pašaukiu
Ir kantriai, tyliai laukiu,
Gal atsiras tokių,

Kurie atvers man sielą,
Į vidų pasikvies
Ir bent lašelį meilės
Žaizdų ugnin įlies ...

(MS)

MŪSŲ ŽINIOS

MATYSIME DRAMA

Dramos mėgėjų ratelis ŽILVITIS ruošia scenai garsaus lietuvių dramaturgo Anatolijaus Kairio 3 veiksmų dramą ELDORADO, kuri numatyta Sanpaulio lietuvių visuomenei parodyti rugpiūčio mėn. 6 d. Vila Zelinoje Seselių Pranciškiečių salėje.

Dramoje vaidina šie artistai – mėgėjai: O. Matelionytė, Ant. Rudys, M. Žūtaitė, Al. Vinkšnaitis, Ant. Aleknavičius ir D. Saldys. Veikalą režisuoja Mg. Vinkšnaitienė, sufleruoja Ir. Skurkevičiūtė.

Sanpaulio lietuviai visuomet mėgo žiūrėti geras dramas. ELDORADO yra premijuotas veikalas ir jdomus pamatyti ne vien vyresniesiems, bet ir jaunimui.

PETRINĖS MOKOJE

Šeštadienį Aušros choras atšventė PETRINĖS, prisimindamas ir pagerbdamas Petrus, Jonus ir Antanus, kurie birželio mėn. turėjo savo vardines. Parapijos salėje kun. PETRAS RUKŠYS atlaikė Mišias. Choras sugiedojo nekintamas mišių dalis, L. Ralickui diriguojant ir M^o F. Girdauskui akompanuojant naujais elektriniais vargonėliais. Paskui, po "Ilgiausių metų" Petrams, Jonams bei Antanams, svečiai sėdosi prie stalų, gardžiuodamiesi skaniu "churrascu".

Pradžioje grojo iš Urugvajaus gauta nauja lietuviškų juostelių muzika, o paskui pasklido gyva lietuviška daina, kuri užsitęsė iki vėlyvos nakties. Dalyvių tarpe, iš tolimesnių apylinkių ypač pasižymėjo savo gausumu vilasnaziečiai.

Vakaro pelnas skirtas išsimokėjimui vargonėlių, kuo ypač rūpinasi AUŠROS choras.

Prieš pamaldas ir vaišes, mažesnėje salėje vyko pirmasis pasitarimas numatytas PARAPIJOS TARYBOS reikalui. Dalyvavo 14 parapiečių.

Klebonas priminė, kad Bažnyčia dabar reikalauja tarybos parapijam gyvenime ir pristatė tokios tarybos veiklos sritis, paremtas ant pagrindinių krikščioniško gyvenimo dorybių – TIKĖJIMAS, VILTIS ir MEILĖ. TIKĖJIMAS – taigi evangelizacija ir kultas; VILTIS – remiantis daugiau ant jaunimo ir ugdant naujų pašaukimų; MEILĖ – apimanti visuomeninę veiklą (kultūrinę, pramoginę bei labdaros) ir finansinę sritį.

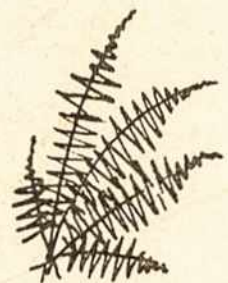
Susirinkusieji sutiko tokios ta-

rybos reikalingumu; bet iškėlė ir kliūtis jau sudaryti, kad aktyviai pasireikštų, ypač dėl to, kad trūks ta jaunesnių ir norinčių dirbti veikėjų.

Nutarta stengtis tarybos mintį skleisti lietuvių tarpe, ieškoti kandidatų į parapijos tarybą ir jau dabar pradėti nuo paskutinio, bet, atrodo, lengviausio uždavinio – telkti asmeninei lietuvių parapijai išlaikyti.

IŠVYKO ML ADMINISTRATORIUS

Kun. Stasys Šileika išvyko dviem mėnesiams į Barbacena, MG, dalyvauti tarptautiniam salaziečių atsinaujinimo kurse – Formazione Permanente. Tad parapijoj laikinai sumažėjo kunigų ir veikėjų skaičius.

CURSO DO IDIOMA LITUANO POR CORRESPONDÊNCIA

Informações:

Caixa Postal 4421
01000 SÃO PAULO, SP.

Lietuviškai kalbanti

Vyrų – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

HOMENS – SENHORAS
CRIANÇAS

nuo 8 iki 12 val.:
Av. Eulina, 99 – V. Sta.
Maria (skersgatvis ties nr.
2214, Av. Deputado Emílio
Carlos – B. do Limão)

nuo 14 iki 18 val.:
Rua Quartim Barbosa, 6
(paskutinė stotis onibus
Vila Santista - Bairro do
Limão).
Tel. 265.7590

Klemensas Jūra

PRAEIS DIENA...

(a.a. Algio atminimui)

*Praeis diena ir nežinosi
Ka praradai - - -*

J. Aistis

Kai saulei šypsojos jaunystė
Gyvenimo džiaugsmui!
Tu netikėjai greit nuvysti –
Kitiems palikti skausmą . . .

Palikai skausmą tu kitiems,
Kurie suklups prie kapo. . .
Buvimas tapo – praeitim,
Baigėsi žemės takas. . .

Kai "Tu buvai. . ." kiti sakys:
Su ašara akyse . . .
Jau tavo veido nematys –
Daugiau namo negėšai!

Suklups prie kapo artimieji,
Liūdna širdim kalbėsis. . .
Jų skausmą tu matysi,
Jų sielvartą girdėsi.

Nuvyto pavasario žiedas.
Išėjai ten, kur eisim visi. . .
Skausmas ašarom rieda:
Sit tibi terra levis . . .

OLIMPIADA DOS IMIGRANTES 1978

III OLIMPIADA DOS IMIGRANTES

STALO TENISO KOMANDA

Stalo tenise lietuvius atstovaus:

VLADAS GODLIAUSKAS
MARIO EDV. EIMANTAS
ČESLOVAS TORAKEVICZ
ALEKSANDRAS KASPAREVIČIUS

Vladas Godliauskas, visiems gerai pažįstamas Palmeiras klubo stalo teniso treneris ir buvęs Brazilijos čempionas, mielai apsiėmė vadovauti mūsų rinktinei, Vladas turi išsižadėti kitų geresnių pasiūlymų ir įsipareigojimų, kad galėtų dalyvauti treniruotėse.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

Guarda chuvas de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças. Mini-sombrinhas, tipo italiano e alemão.

Vicente Vitor Banyys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.617

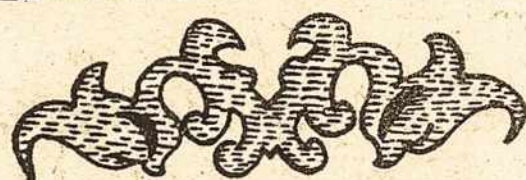
C.R.C.80.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274.0677 - (Res. 274.1886)
São Paulo

MŪSŲ ŽINIOS

PRANEŠIMAS

Kadangi ATIBAJŲ bus iškilmingos sodybos atidarymo mišios, tai JAČANOJ ir BOM RETIRE tą sekmadienį (liepos 9 d.) nebus lietuviškų pamaldų.

KLEBONO JUBILÉJUS

Liepos 12 dieną kun. J. Šeškevičius švenčia SIDABRINĘ KUNIGYSTĖS SUKAKTĮ. Jubiliejinės Mišias laikys 7 val. ryto lietuviškai ir 19,30 portugališkai.

Visiems lietuviams, kurie neturės progos tą dieną į šv. Mišias atvykti, Sodybos atidarymo Mišios skaitysis SUKAKTUVINĖMIS MIŠIOMIS.

AUKOS SENELIŲ NAMAMS

Senelių Namams aukojo po 1.000 kruzeirų p.p. Žukai iš V. Zelinos ir p.p. Remenčiai iš Guarujos.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

Sodybos valdyba

SODYBAI DAUGIAU ŽEMĖS

Pasitaikė proga nupirkti pusę alkierio žemės, visai Sodybos kaimynystėje. Iš nupirktos žemės bus galima padaryti 8 sklypus ir tūkiu būdu patenkinti bent dalį tautiečių, kurie norėjo turėti savo sklypus sodyboje, bet jau nebuvo. Suinteresuotieji galės sklypus pamatyti per Sodybos atidarymą.

Vieno sklypo kaina bus 40.000 kruzeirų.

LAIKAS UŽSIRAŠYTI Į STOVYKLĄ

Iš Amerikos į stovyklą atvyks Linas Kojelis iš Los Angeles ir Rimas Petrauskas iš Kanados. Rimas Petrauskas taip pat rūpinsis Jaunimo Sąjungos reikalais. Mūsų stovykla jau kaip buvo rašyta pirmą kartą vyks savoje stovyklavietėje Atibajoje. Visi norintieji stovyklauti prašome užsirašyti pas Dėdę Juozą – Vila Zelinos Klebonijoje, pas kun. Petrą Mokoje, pas Saldžius ar p. E. Bendoraitienę telef: 273.2317.

Stovyklos mokestis dienai 30,00 kruzeirų.

MIŠIOS

už A. A. ELZBIETĄ ŠUKIENĘ 10- tų mirties metinių proga bus V. Zelinoj liepos 8 d., 19 val., o Mookoj liepos 9 d. 9 val.

KVIEČIAMAS URUGVAJIAUS JAUNIMAS

Pagal Montevideo ŽINIAS (VI. 11.1978), kun. Juozas Šeškevičius maloniai kviečia Urugvajaus jaunimą dalyvauti stovykloje, kuri prasidės liepos 16 naujame S. Paulo lietuvių jaunimo stovyklos sklype. Reikės tik užsimokėti kelionę į S. Paulą, o kitos išlaidos veltui. Žada parūpinti nakvynės lietuvių šeimose. Stovykla bus lietuviškai kalbančiam ar bent suprantančiam jaunimui.

LIETUVIŲ DRAUGISKUMO DIENA

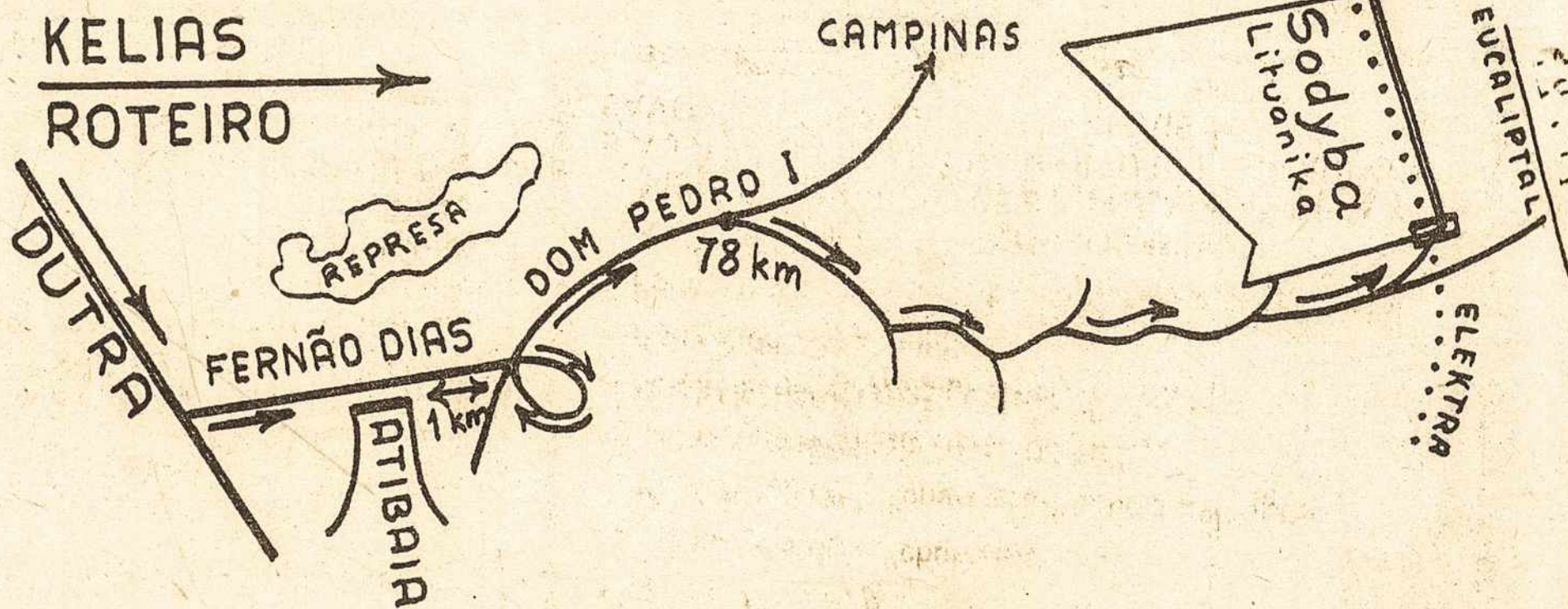
Liepos 9 dieną:

LIETUVIŠKOS SODYBOS ATIDARYMAS

- 7,30 val.: išvykimas
- 10,00 val.: pašventinimas ir apžiūrėjimas
- 11,00 val. Šv. Mišios
- 12,00 val.: pietūs – "churrasco"
- Vietą autobuse ir "churrascui" galima užsisakyti
- Zelinoje: klebonijoje (telef. 63.5975),
- Mookoje: pas saleziečius (telef.273.0338),
- Agua Rasa: pas p. Vijūną
- Pque das Nações: pas p. K. Skorupskį (telef.446.4440).

Kitų bairų platintojai bus paskelbti vėliau.

VISI LIETUVIAI LIEPOS 9 DIENĄ VYKSTA Į ATIBAJĄ PRALEISTI DIENĄ KARTU IR PASINAUDOTI SAVOS SODYBOS GAMTA BEI KITAIŠ MALONUMAIS.

K A I P N U V A Ž I U O T I Į S O D Y B A ?

Iš Via Dutra neprivažiuavus Guarulhos pasukti Via Fernão Dias. Pravažiuavus Atibaia, už vieno km. pasukti į Via Dom Pedro I (Campinas kryptimi); pravažiuavus 78 km, už poros šimtų metrų pasukti į dešinę (tas pats išvažiavimas kaip į Pedreira Atibaia). Iš čia sekti rodykles LITUANICA. (Nuo Via Dom Pedro I iki Sodybos yra 6 km.).

Mielas skaitytojau,
ar jau užsimokejai
ML prenumerata?

SEMANÁRIO NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ
LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
VYTAUTAS BACEVIČIUS

Redige: Equipe Editorial
- Administrador: Stanislao Šileika

METINĖ PRENUMERATA: 150 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 700 kr.
Paskiro numerio kaina: 3,00 kr. Užuojautos ir sveikinimai nuo 60 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti: "Stanislao Šileika" vardu.

Straipsnius ir korespondenciją redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Ne naudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį; vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai įteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.

L I E P A -

S P A U D O S M Ė N U O

Skaitykime, platinkime ir remkime lietuvišką spaudą.